

Hinderlijke of schadelijke mijten en insecten in en om gebouwen in 1979

door

B. T. BOSMAN

Ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne, afdeling Bestrijding van Ongedierte

ABSTRACT. — Complaints concerning some new annoying or harmful mite and insect species in the Netherlands in 1979 are reported. A cockroach probably belonging to the genus *Parcoblatta* is recorded for the first time from the Netherlands.

INLEIDING

In 1979 kwamen ca. 2000 klachten binnen over het hinderlijk of schadelijk optreden van mijten en insecten in gebouwen. Een aantal „bijzondere” soorten is hieronder vermeld, zoals een nog onbekende kakkerlaksoort.

ACARI (MESOSTIGMATA)

Exemplaren van de mijtesoort *Ornithonyssus sylviarum* (Canestrini & Fanzago) werden aangetroffen in een gebouw, waar ze vanuit vogelnesten in de dakconstructie overlast bezorgden aan de bewoners. Het gedrag van deze bloedzuigende mijten lijkt op de leefwijze van de vogelmijt *Dermanyssus gallinae* (Degeer), die zeer algemeen in ons land voorkomt. *Ornithonyssus sylviarum* („the northern fowl mite”) komt in de Verenigde Staten vooral in de gematigde streken voor en kan ook hier huidirritaties bij de mens veroorzaken. Indien ze in grote aantallen voorkomen, kunnen ze in de pluimveeteelt ernstige schade aanrichten (Baker e.a., 1967).

DICTYOPTERA

Evenals in 1978 vormen vertegenwoordigers van de suborde der kakkerlakken (Blattaria) nog steeds een groot probleem. In vele woningen en bedrijven treffen we kakkerlakken aan. Wij kwamen in het bezit van een soort waarschijnlijk behorende tot het genus *Parcoblatta*, afkomstig uit een flatgebouw. Tot op heden is het nog niet gelukt de juiste soort vast te stellen.

MALLOPHAGA

Een vrij algemeen voorkomende soort is *Trichodectes canis* (Degeer), die we aantreffen op de huid en tussen de haren van de hond of de vos. Deze bijtende luizen voeden zich met haarfragmenten, huidschilfers e.d., maar ook met het bloed van hun gastheer. De mens schijnt ongeschikt te zijn als gastheer, maar recentelijk werd deze soort aangetroffen in het hoofdhaar van een kindje van 6 maanden oud. Aangezien er een hond als speelmakker in de woning aanwezig was, vermoeden wij dat de aanwezigheid van *T. canis* bij dit kindje een toevalsvondst is.

DIPTERA

Tot de luisvliegen behoren o.a. de vertegenwoordigers van de familie der Hippoboscidae. Een aantal soorten van deze familie kan vanuit verlaten vogelnesten de woning binnendringen en aldaar de mensen lastig vallen. De overlast bestaat voornamelijk uit het „aanprikken” en de daarbij veroorzaakte jeuk en in enkele gevallen uit het nuttigen van een bloedmaaltijd. In 1979 kwamen diverse klachten over deze luisvliegen binnen, waarbij het meestal een tweetal soorten betreft, nl. de „gierzwaluwvluisvlieg” *Crataerina pallida* (Latreille) en de „zwaluwvluisvlieg” *Stenopteryx hirundinis* (Linnaeus).

HYMENOPTERA

Jaarlijks (zie overzichten, Bosman, 1978, 1979) worden diverse miersoorten van (sub)tropische origine in gebouwen aangetroffen. Ook in 1979 werd na vele jaren van afwezigheid(?) wederom de soort *Paratrechina vividula* (Nylander) (Formicinae) ontdekt, afkomstig uit een tweetal plantenbakken, die recentelijk in een bloemenzaak waren aangeschaft. Na verwijdering der bloembakken waren de mieren uit de woning verdwenen; onderzoek bij de bloemist leverde niets op. Deze soort komt van oorsprong waarschijnlijk uit Midden-Amerika en is tegenwoordig over de gehele wereld verspreid. Stärcke (1944) vermeldt de soort in Amsterdam (Artis, 1925-1927) en uit een dierentuin in 's-Gravenhage. Uit meerdere objecten (woningen, plantenkas, ziekenhuis) kwamen meldingen binnen over het optreden van de soorten *Tapinoma melanocephalus* (Fabricius) (Dolichoderinae) en *Tetramorium bicarinatum* (Nylander) (Myrmicinae).

COLEOPTERA

Met de aankoop van meubilair e.d., afkomstig b.v. uit Italië en Spanje, komt men soms in het bezit van de boktorresoort *Chlorophorus pilosus* Forst (Cerambycidae). De larven van deze soort leven in het hout van diverse loofhoutsoorten, zoals Tamme kastanje, Robinia, e.d. en kunnen hun levenscyclus voltooien in het bewerkte hout, zodat de kevers en de uitvliegopeningen enige onrust teweegbrengen bij bewoners.

Medio 1979 ontvingen wij een groot aantal kevers, afkomstig uit een lading tapioca, die per binnenvaartschip naar een veevoederfabriek werd getransporteerd. De kevertjes behoorden tot de soort *Latheticus oryzae* Waterhouse (Tenebrionidae), die zeer algemeen in de tropen en sub-tropen voorkomt in vnl. granen en tapioca. In Engeland zijn in de periode 1957-1969 540 meldingen binnengekomen over de import van deze „long headed flour beetle”, waarvan ca. 450 meldingen betrekking hebben op de aanwezigheid in granen, die voornamelijk afkomstig zijn uit Z.O.-Azië (Aitken, 1975). De schade wordt vrijwel uitsluitend veroorzaakt in verkleinde produkten. Deze kevertjes zijn goed bestand tegen hoge temperaturen (broei), een lage luchtvochtigheid en hoge CO₂-concentraties; kortom uitermate goed aangepast aan de leefomstandigheden in opgeslagen graanprodukten. De gemiddeld koele omstandigheden in ons land maken het voor deze soort onmogelijk zich hier langdurig te handhaven.

LITERATUUR

Aitken, A. D., 1975. Insect travellers. Volume I Coleoptera. — *Techn. Bull. Minist. Agric. Fish. Fd.* 31: 147-148.

- Baker, E. W. T., T. M. Evans, D. I. Gould, W. B. Hull & H. L. Keegan, 1967. *A manual of parasitic mites of medical or economic importance*: 1-170. Henri Tripp, Woodhaven, N.Y.
- Bosman, B. T., 1978. Hinderlijke of schadelijke insecten in en om gebouwen in 1977. — *Ent. Ber., Amst.* 38: 132-133.
- , 1979. Hinderlijke of schadelijke insecten in en om gebouwen in 1978. *Ent. Ber. Amst.* 39: 100-102.
- Stärcke, A., 1944. Determineertabel voor de werksterkaste der Nederlandse mieren. *Natuurh. Maandbl.* 33: 6-8, 23-24, 29-32, 37-38, 43-46, 55-56, 58-60, 62-65, 72-76.